

**НАУЧНО-НАСТАВНОМ ВИЈЕЋУ
ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА
СЕНАТУ УНИВЕРЗИТЕТА У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ**

Предмет: Извјештај комисије о пријављеним кандидатима за избор наставника у академско звање редовног професора или ванредног професора, ужа научна област Теорија сазнања

Одлуком Научно-наставног вијећа Филозофског факултета у Палама, Универзитета у Источном Сарајеву, број: 682/23 од 11.4.2023, именовани смо у Комисију за разматрање конкурсног материјала и писање извјештаја по конкурсу, објављеном у дневном листу „Глас Српске“ од 1.3.2023. године, за избор наставника у академско звање редовног или ванредног професора, ужа научна област Теорија сазнања.

ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

Састав комисије ¹ са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назив научне области, научног поља и уже научне/умјетничке области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:
1. Проф. Мишо Кулић, professor emeritus, предсједник Научна област: Хуманистичке науке Научно поље: Филозофија Ужа научна област: Онтологија Датум избора у звање: 19.9.1996. године Универзитет, факултет: Универзитет у Источном Сарајеву, Филозофски факултет Пале
2. Проф. др Самир Арнаутовић, редовни професор, члан Научна област: Хуманистичке науке Научно поље: Филозофија Ужа научна област: Хисторија филозофије Датум избора у звање: 26.02.2007. године Универзитет, факултет: Универзитет у Сарајеву, Филозофски факултет Сарајево
3. Проф. др Мирослав Дринић, редовни професор, члан Научна област: Хуманистичке науке Научно поље: Филозофија Ужа научна област: Историја и филозофија науке и технологије Датум избора у звање: 12.5.2017. године Универзитет, факултет: Универзитет у Бањој Луци, Филозофски факултет Бањалука

¹ Комисија се састоји од најмање три наставника из научног поља, од којих је најмање један из уже научне/умјетничке за коју се бира кандидат. Најмање један члан комисије не може бити у радном односу на Универзитету у Источном Сарајеву, односно мора бити у радном односу на другој високошколској установи. Чланови комисије морају бити у истом или вишем звању од звања у које се кандидат бира и не могу бити у сродству са кандидатом.

На претходно наведени конкурс пријавио се један (1) кандидат:

1. Проф. др Владимир (Живомир) Милисављевић

На основу прегледа конкурсне документације, а поштујући Закон о високом образовању („Службени гласник Републике Српске“ број: 67/20), Правилник о условима за избор у научно-наставна, умјетничко-наставна, наставна и сарадничка звања („Службени гласник Републике Српске“, број: 2/22), Статут Универзитета у Источном Сарајеву и Правилник о поступку и условима избора академског особља Универзитета у Источном Сарајеву, Комисија за писање извјештаја о пријављеним кандидатима за изборе у звања, Научно-наставном вијећу Филозофског факултета у Палама и Сенату Универзитета у Источном Сарајеву подноси сљедећи извјештај на даље одлучивање:

ИЗВЈЕШТАЈ КОМИСИЈЕ О ПРИЈАВЉЕНИМ КАНДИДАТИМА ЗА ИЗБОР У ЗВАЊЕ

I ПОДАЦИ О КОНКУРСУ
Одлука о расписивању конкурса, орган и датум доношења одлуке
01-С-61-XLVII/23, Сенат Универзитета у Источном Сарајеву, 23.2.2023. године
Дневни лист, датум објаве конкурса
Глас Српске, 1.3.2023.
Број кандидата који се бира
Један (1)
Звање и назив уже научне области за коју је конкурс расписан
Редовни професор или ванредни професор, ужа научна област Теорија сазнања
Број пријављених кандидата
Један (1)
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТИМА
ПРВИ КАНДИДАТ
1. ОСНОВНИ БИОГРАФСКИ ПОДАЦИ
Име (име једног родитеља) и презиме:
Владимир (Живомир) Милисављевић
Датум и мјесто рођења
6.5.1966, Вуковар
Установе у којима је кандидат био запослен
Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду; Институт за филозофију и друштвену теорију; Институт друштвених наука; Филозофски факултет Универзитета у Источном Сарајеву
Звања/радна мјеста

Асистент приправник (1992-1996); асистент (1996-2005); доцент (2005-2010); виши научни сарадник (2010-2017); научни саветник (2017-); ванредни професор (2017-2023)
Научна област
Филозофија, Теорија сазнања
Чланство у научним и стручним организацијама или удружењима
Српско филозофско друштво, Београд; „Gruppe Phänomenologie“, Беч; Agence Universitaire de la Francophonie, Монреал; удружење „Europhilosophie“, Тулуз; Филозофско друштво „Логос“, Пале.
2. СТРУЧНА БИОГРАФИЈА, ДИПЛОМЕ И ЗВАЊА
Основне студије/студије првог циклуса
Назив институције, година уписа и завршетка
Филозофски факултет Универзитета у Београду, 1984, 1990.
Назив студијског програма, излазног модула
Филозофија
Просјечна оцјена током студија ² , стечени академски назив
Дипломирани филозоф
Постдипломске студије/студије другог циклуса
Назив институције, година уписа и завршетка
Филозофски факултет Универзитета у Београду, 1990, 1996.
Назив студијског програма, излазног модула
Филозофија
Просјечна оцјена током студија, стечени академски назив
10.00, Магистар филозофије
Наслов магистарског рада
<i>Деконструкција и лингвистика</i>
Ужа научна/умјетничка област
Филозофија, Историја филозофије
Докторат/студије трећег циклуса
Назив институције, година уписа и завршетка (датум пријаве и одбране дисертације)
Филозофски факултет Универзитета у Београду, 29.3.2005.
Наслов докторске дисертације
<i>Идентитет и рефлексија: проблем самосвести у Хегеловој филозофији</i>
Ужа научна област
Филозофија, Историја филозофије
Претходни избори у звања (институција, звање и период)
Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду: асистент приправник, 1992-1996, асистент 1996-2005, доцент 2005-2010; Институт за филозофију и друштвену теорију: виши научни сарадник, 2010-2017; Филозофски факултет Универзитета у Источном

² Просјечна оцјена током основних студија и студија првог и другог циклуса наводи се за кандидате који се бирају у звање асистента и вишег асистента.

Сарајево: ванредни професор, 2010-2023; Институт друштвених наука: виши научни сарадник, 2016, научни саветник, од 2017.

3. НАУЧНА/УМЈЕТНИЧКА ДЈЕЛАТНОСТ КАНДИДАТА

Радови прије посљедњег избора/реизбора

а) Монографије и научне књиге

Идентитет и рефлексија: проблем самосвести у Хегеловој филозофији, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2006, ISBN 86-17-13238-8, 478 страна.

1. *Снага егзистенције: теорија норме код Канта и Хегела*, Федон, Београд, 2010, ISBN 978-86-86525-24-6, 228 страна.
2. *Када су људи ницали из земље: аутохтоност у говору античке Грчке*, Федон, Београд, 2016, ISBN 978-86-86525-73-4, 368 страна.

б) Текстови у научним часописима и зборницима радова

3. „Фукоова аналитика моћи“, *Гледишта* 5-6, 1991, 132-149.
4. „Граматиологија и историја филозофије“, *Филозофски годишњак* 5, 1992, 162-176.
5. „Критика и *épistémè*“, *Годишњак Филозофског факултета* 1992-1993. (књига XXI-XXII), Нови Сад, 1994, 59-69.
6. „Frage und Antwort: Das Problem der Ordnung bei M. Foucault“, реферат на симпозијуму „Gruppe Phänomenologie“, на тему „Responsive Rationalität“ (10-11.3.1995); извештај о раду штампан у часопису *Mesotes* 4/1995, (Беч).
7. „Дерида и Хајдегер“, Зборник радова, Филозофски факултет у Новом Саду, Институт за филозофију и социологију, Нови Сад, 1995, 159-171; такође објављено у: *Филозофски годишњак* 8, 105-120, штампано у изводу у *Journal Phänomenologie* 6/1996 (Беч/Бохум).
8. „Митологија и арбитражност језичког знака“, у: *Mit* (Зборник радова), Универзитет у Новом Саду, Филозофски факултет, Нови Сад, 1996, 367-374.
9. „Парадокс рефлексивне теорије самосвести и спекулативно мишљење“, *Филозофски годишњак* 10, Београд, 1997, 135-162.
10. „Проблем самоодносности у Хеберлиновој филозофској антропологији“, *Годишњак Филозофског факултета у Новом Саду*, књига XXVI, 1998, 267-277.
11. „Језик и спекулативно мишљење“, *Искусства* 11/12, 2002, 73-104.
12. „Деконструкција и политика: Тешкоће разграничења“, *Трећи програм* 117-118 (I-II/2003), 403-426.

13. „Аутономија воље и проблем покретача моралности у Кантовој филозофији“, *Архе*, 1/2004, 133-156.
14. „Коначност и вечност у Хегеловој историји филозофије“, у Д. Баста, Ч. Копривица (прир.), књизи *Мишљење у вртлогу нашег времена. Свечаник у част 80. рођендана Михаила Ђурића*, Београд, 2005, 283-304.
15. „Sécularisation, souveraineté et la légitimité des temps modernes“, *Studia Universitatis Babeş-Bolyai – Philosophia*, LI, 2, ISSN 1211-8138, 2006, 53-67.
16. „Borba za priznanje u Hegelovim jenskim spisima“, *Anali Pravnog Fakulteta u Beogradu* br. 1, 2006, YU-ISSN 0003-2565, 71-87; objavljeno na engleskom u međunarodnom izdanju istog časopisa: "The Struggle for Recognition in Hegel's Jena Writings", *Annals of the Faculty of Law in Belgrade, International Edition (Journal of Legal and Social Sciences)*, 2007, ISSN 1452-6557, 133-150.
17. „Die Stärke der Existenz: Völkerrecht und internationale Politik bei Kant und Hegel“, in A. Arndt, J. Zovko (Hrsg.), *Zwischen Konfrontation und Integration. Die Logik internationaler Beziehungen bei Hegel und Kant*, Akademie Verlag, Berlin, 2007, ISBN (13): 978-3-05-004299-2, ISBN (10): 3050042990, 85-97.
18. „O smislu Hegelovog institucionalizma“, *Theoria*, godište L, 3 (2008), ISSN: 0351-2274, 65-85.
19. „Samoodržanje, suverenost i struktura moderne filozofije“, у М. Ковачевић (ур.), *Сто двадесет пет година високог образовања у Босни и Херцеговини*, Филозофски факултет Универзитета у Источном Сарајеву, Пале, 2008, ISBN: 978-99938-47-14-4, 155-168.
20. „'Promena paradigme' u istoriji nauke i u istoriji filozofije“, у М. Ковачевић (ур.), *Наука и настава на универзитету*, књига 3/2, Филозофски факултет Универзитета у Источном Сарајеву, Пале, 2009, ISBN: 978-99938-47-16-8, 173-184.
21. „'Duh' i 'slovo' moralnog zakona: tekst i komentar u hermeneutici nemačkog idealizma (I)“, *Filozofija i društvo*, godište XX (2009), broj 3, YU ISSN 0353-5738, 143-157.
22. « Penser les Balkans aujourd'hui: l'orientalisme, le balkanisme, et la question de la modernité », *META, Research in Hermeneutics, Phenomenology, and Practical Philosophy*, Vol. I, 2 (2009), ISSN 2067-3655, 249-271.
23. „'Duh' i 'slovo' moralnog zakona: tekst i komentar u hermeneutici nemačkog idealizma (II)“, *Filozofija i društvo*, godište XXI (2010), broj 1, YU ISSN 0353-5738, 149-165.

24. „Funkcije skepticizma: jedinstvo i osnov znanja u Hegelovoj 'negativnoj nauci'“, у М. Ковачевић (ур.), *Интердисциплинарност и јединство савремене науке*, књига 4/2, Филозофски факултет Универзитета у Источном Сарајеву, Пале, 2010, ISBN 978-99938-47-23-6, 71-83.
25. „Задржавање апокалипсе: *Katechôn* и велики Инквизитор“, *Наслеђе* 16, 2010, ISSN 1820-1768, 21-36.
26. „Hegel und die Kulturkritik“, in A. Arndt, J. Zovko (Hrsg.), *Staat und Kultur bei Hegel*, Akademie Verlag, Berlin, 2010, ISBN: 978-3-05-004639-6, 141-156.
27. „Политичка теологија и парадокс репрезентације“, у М. Ковачевић (ур.), *Наука и политика*, зборник радова, књига 5/2, Филозофски факултет у Источном Сарајеву, Пале, 2011, ISBN 978-9938-47-31-1, 163-174.
28. „Природа, култура и теорија рефлексије: између Русоа и Хегела“, у Д. Бранковић, С. Душанић (ур.), *Култура и образовање – детерминанте друштвеног процеса*, Филозофски факултет у Бањалуци, Бањалука, 2011, ISBN 978-99955-59-22-9, 35-48.
29. „'Ратна машина' и 'божанско насиље': Има ли Бога у расправи о номадологији?“, *Филозофски годишњак* 24 (2011), YU ISSN 0353-3891, 195-214.
30. „Istorija i pravda kod Hobza“ (sa Aleksandrom Dobrijevićem), u V. Milisavljević, I. Mladenović (prir.), *Tomas Hobs: utemeljenje moderne političke filozofije*, Institut za filozofiju i društvenu teoriju, Albatros Plus, Beograd, 2012, ISBN 978-86-6081-100-6, 75-94.
31. „Quis interpretabitur? Suverenost i biblijska hermeneutika u Hobzovoj političkoj filozofiji“, u: V. Milisavljević, I. Mladenović (prir.): *Tomas Hobs: utemeljenje moderne političke filozofije*, Institut za filozofiju i društvenu teoriju, Albatros Plus, Beograd, 2012, ISBN 978-86-6081-100-6, 203-228.
32. „Une machine de guerre peut-elle être divine ? Réflexions sur la nomadologie et la violence révolutionnaire“, u: Vladimir Milisavljević, Guillaume Sibertin-Blanc: *Deleuze et la violence*, Institut za filozofiju i društvenu teoriju, Europhilosophie éditions, Beograd, 2012, ISBN 978-86-82417-31-6, 57-77.
33. „Strukturalizam i pitanje o subjektu“, u Sreten Marić, *O strukturalizmu*, JP Službeni glasnik, Beograd, 2012, ISBN 978-86-519-1058-9, 79-111.

34. „Pojam minorne nauke u filozofiji Deleza i Guatarija“, у В. Милисављевић (ур.), *Наука и идентитет*, зборник радова, књига 6/2, Филозофски факултет у Источном Сарајеву, Пале, 2012, ISBN 978-9938-47-39-7, 115-128.
35. „Une violence qui se présuppose: la question de la violence de Benjamin à Deleuze et Guattari“, *Actuel Marx*, 2012/2 (n° 52), Presses universitaires de France, ISBN 9782130586999, 78-91. Tekst objavljen i u prevodu na engleski u međunarodnom izdanju časopisa, „A violence that presupposes itself“, dostupno na http://www.cairn-int.info/article-E_AMX_052_0078--a-violence-which-presupposes-itself-the.htm.
36. „'Војни stroj' in 'božansko nasilje': ali v 'Razpravi o nomadologiji' obstaja Bog“, *Filozofski vestnik*, XXXII, 1/2011, ISSN 0353 4510, 203-222.
37. „Filozofska tradicija, autohtonost i ideja geofilozofije“, у В. Милисављевић (прир.), *Наука и традиција*, зборник радова, том 2/1, Филозофски факултет Универзитета у Источном Сарајеву, Пале, 2013, ISBN 978-99938-47-47-2, 177-190.
38. „Nasilje apsolutne blizine: globalizacija i deteritorijalizacija“, у В. Милисављевић (прир.), *Наука и глобализација*, зборник радова, књига 8, том 2/1, Универзитет у Источном Сарајеву, 2014, ISBN 978-99938-47-57-1, 77-86.
39. „Fihteov pojam čuda: učenje o nauci i 'politička teologija'“, у Д. Баста (прир.), *Фихтеов идеализам слободе: зборник радова поводом двестагодишњице смрти Јохана Готлиба Фихтеа*, Досије Студио, Београд, 2014, ISBN 978-86-6047-128-6, 121-146.
40. „Hegel et la conversion de la Terreur“, in P. Wojanić, G. Sibertin-Blanc (eds.), *De la terreur à l'extrême violence*, Editions EuroPhilosophie, Toulouse, Institut za filozofiju i društvenu teoriju, Beograd, 2014, ISBN 978-86-82417-63-7, 57-73.

в) Приређивање зборника

1. Vladimir Milisavljević, Guillaume Sibertin-Blanc: *Deleuze et la violence*, Institut za filozofiju i društvenu teoriju, Europhilosophie éditions, Beograd, 2012, ISBN 978-86-82417-31-6, 2012, 177 strana.
2. Vladimir Milisavljević, Ivan Mladenović: *Tomas Hobs: utemeljenje moderne političke filozofije*, Institut za filozofiju i društvenu teoriju, Albatros Plus, Beograd, 2012, ISBN 978-86-6081-100-6, 2012, 246 strana.

3. Владимир Милисављевић: *Наука и идентитет*, том 2, зборник радова, Универзитет у Источном Сарајеву, Пале, 2012, ISBN 978-99938-4 7-39-7, 799 страна.
4. Владимир Милисављевић: *Наука и традиција*, том 2/1 и 2/2, зборник радова, Универзитет у Источном Сарајеву, Пале, 2013, ISBN 978-99938-47-47-2, 1149 страна.
5. Владимир Милисављевић: *Наука и глобализација*, том 2/1 и 2/2, зборник радова, Универзитет у Источном Сарајеву, Пале, 2014, ISBN 978-99938-47-57-1, 1480 страна.

Радови послје последњег избора/реизбора³

а) Монографије и научне књиге

1. *Hegelovo određenje idealizma*. Fedon, Beograd, 2022, ISBN 978-86-81702-14-7, 210 страна.

Рецензенти: проф. др Милан Брдар, проф. др Мишо Кулић, проф. др Саво Лаушевић

У овој књизи аутор настоји да протумачи самосвојност Хегеловог разумијевања појма идеализма, што значи и саморазумијевања овог филозофа, који је и сопствену позицију описивао управо као идеалистичку. Кандидат показује да је Хегел довео у питање ранији концепт према којем је идеализам суштински везан за позицију филозофије свијести, заступајући шире засновано онтолошко схватање да се идеализам састоји у негацији и, штавише, у самоукидању коначних ствари. Таква онтолошка позиција није, међутим, супротност традиционалног субјективно-идеалистичког становишта, већ то становиште укључује у себе као неку врсту посебног случаја. Штавише, кандидат показује да је Хегел дошао до свог концепта апсолутног идеализма кроз конструктивну реинтерпретацију филозофије субјективности у којој прворазредна улога припада управо концепту свијести као првобитне негације предмета (у смислу његове идеализације, односно свођења предметности на „представу“ или садржај свијести у најширем смислу ријечи). Ипак, према Хегелу, такав, субјективни идеализам није консеквентно становиште, пошто у њему свијест остаје супротстављена своме предмету, те као таква не може имати значење нити положај апсолутног принципа филозофије. Та супротност треба да буде надмашена, што је могуће постићи једино на становишту апсолутног идеализма: код Хегела се супротност између апсолута и предмета укида тако што апсолут бива схваћен као идентичан са негацијом коју

³ Навести кратак приказ радова и књига (научних књига, монографија или универзитетских уџбеника) релевантних за избор кандидата у академско звање.

коначни предмет врши на самој себи, дакле, као негација оне негације која је већ иманентна коначном предмету. Аутор показује да такав појам бесконачности стоји у основи Хегеловог одређења идеализма. Важно је напоменути да је у овој монографији аутор пружио широко постављену реконструкцију историјског контекста у којем је Хегелова филозофија настала и еволуирала, те да се у њој прати развој разумијевања појма идеализма од Лајбница преко Канта и његових сљедбеника и критичара па све до Фихтеа, Шелинга и самог Хегела. Поред тога, у овој књизи аутор увјерљиво показује разлоге због којих критика идеализма са становишта савременог „новог реализма“, која се односи на идеалистичке позиције у смислу филозофије свијести, упркос својим претензијама на свеобухватност, не погађа и Хегела.

2. *Sredstva za nepoznate ciljeve. Pet studija o nauci i univerzitetu.* Srpsko filozofsko društvo/ Institut društvenih nauka, Beograd, 2022, ISBN 978-86-81349-75-5, 156 strana.

Рецензенти: проф. др Милан Брдар, проф. др Мишо Кулић, проф. др Александар Прњат

Ова књига садржи пет кандидатових студија о науци и универзитету, које су посвећене промишљању судбине научног истраживања и високог образовања у данашњем свијету, и то како у епистемолошком тако и у историјском, односно друштвенотеоријском контексту. Аутор се окреће прије свега против данас преовлађујућег, па и саморазумљивог становишта да научно истраживање и високо образовање треба подредити императивима технолошке ефикасности и да се њихови резултати могу прецизно измјерити, односно квантификовати, њиховим успијехом на тржишту, односно доприносом укупном материјалном благостању друштва (то је у основи виђење такозване „економије знања“). Кандидат с једне стране показује да такво разумијевање није примјерено самој природи науке и образовања, као што, уосталом, ни само квантификовање знања није ни могуће, чак и када је ријеч о техничким знањима у најужем смислу ријечи. Он инсистира на томе да је такво схватање посебно неадекватно хуманистичким, односно друштвеним наукама, чији задатак не лежи у непосредном прибављању средстава за материјалну егзистенцију друштва већ у критичкој саморефлексији, која тек посредно унапређује квалитет људског живота. Међутим, у својим извођењима кандидат иде и корак даље. Како он сматра, непрорачунљивост науке и образовања може имати позитивно значење, пошто искључује могућност подвргавања њиховог развоја унапред постављеним циљевима и тако отвара простор њихове слободе.

Наиме, како кандидат показује, сваки одређени одговор на питање о циљу науке и знања можда је делимично исправан, али је истовремено и сувише узак да би се наука или знање могли везати искључиво за њега. Пошто су наука и образовање креативне делатности, њихови ефекти не могу се унапред израчунати и планирати, и у том смислу се може рећи да су они „средства за непознате циљеве“. Посебно су увјерљиви ауторови аргументи да се чак и филозофи који су засновали модерно разумијевање науке, као што су Бекон, Декарт или Хобс, нису руководили чисто инструменталним разумијевањем науке и императивом корисности, како се понекад сматра, већ су пред очима имали модел слободног истраживања које није подређено неком унапријед постављеном циљу, те да је модерна наука могла да постигне своје највеће успјехе управо захваљујући таквом истраживачком хабитусу.

б) Текстови у научним часописима и зборницима радова

1. „Autour des conférences de Nietzsche *Sur l'avenir de nos établissements d'enseignement*“ (koautori A. François, C. Asavoaié, A. Bonalume, J. Errázuriz), *META: Research in Hermeneutics, Phenomenology, and Practical Philosophy*, Vol. VII, No. 2, 2015, ISSN 2067-3655, 252-272.

Овај кандидатов текст је посвећен разматрању улоге модерног универзитета у човјекском интелектуалном развоју, и то полазећи од Ничеовог младалачког списа *О будућности наших образовних установа*, чији се основни мотиви тумаче и даље развијају. Ослањајући се на неке од централних методолошких и филозофских појмова немачког филозофа, аутори настоје да покажу да и данашњи универзитет има бројне карактеристике универзитета хумболтовског типа, које га суштински одређују. Класични појмови образовања (*Bildung*) и културе, који су специфични за универзитет 19. века, постављају се у контекст кризе којом је била обележена Пруска Бизмарковог периода. Аутори показују да се сам Ниче није устезао да у доступности високог образовања широким народним масама препозна израз „дивљаштва“ и симптом опадања универзитетских студија. Циљ текста је да испита да ли, упркос таквом Ничеовом схватању, неке од његових идеја остају актуелне и данас.

2. „O lekarskom umeću: zdravlje i bolest između metafizike, epistemologije i medicine“ (koautor E. Kamerer), *Theoria* br. 3, 2016, ISSN 0351-2274, 5-22.

Овај текст се бави једним од главних проблема савремене филозофије медицине – тешкоћама с којима се суочавају покушаји да се формулише чисто објективна дефиниција здравља и болести – и испитује импликације тог проблема за епистемолошки статус медицине. Да ли је могуће дефинисати медицину као науку или треба да се задовољимо скромнијим, традиционалним гледањем да је медицина напосто умијеће лијечења? У првом дијелу текста аутори показују да је одговарајући проблем присутан већ у расправама сукобљених лекарских школа античке Грчке. На општијем плану, скептицизам у погледу научног статуса медицине објашњава се напетом, која је обележила и Аристотелов појам љекарског умијећа, између љекаревог задатака да лијечи појединачног пацијента и универзалистичког аспекта медицинског знања. У другом делу текста аутори разматрају трансформацију у схватању живих организама до које је дошло са формулисањем Дарвинове теорије еволуције, као и последице које је она имала за поимање здравља и болести. У том контексту они разматрају и слабости водеће савремене теорије здравља чији творац је Кристофер Бурс и указују на начелне сличности између еволуционе биологије развића и персонализоване медицине.

3. „Људска природа и стасис: о Тукидидовом утицају на Хобсову науку о политици“, *Зборник Матице српске за друштвене науке*, 4 (2016), 689-707, ISSN 0352-5732. Објављено и у преводу на енглески у међународном издању часописа: „Human Nature and Stasis: On the Influence of Thucydides on Hobbes' Science of Politics“, *SYNAXA, Matica Srpska International Journal*, Novi Sad, 2017, ISSN 2619-9998, 41-58.

У овом кандидатовом раду истражује се Тукидидов утицај на Хобсово схватање човјека и његов модел науке о политици. Главна теза рада је да се Хобсово дивљење према аутору *Пелопонеског* рата најбоље може објаснити Тукидидовом способношћу да опише конфликтуалност, која чини суштину политике. Та теза се потврђује компаративном анализом појединих тема из Тукидидовог историјског наратива и неколико важних теоријских ставова Хобсове антропологије и политичке теорије. У тексту се заступа гледиште да је Тукидид највећи утицај на Хобса извршио својим описима унутрашњег рата (*stasis*) у полису. У закључном делу рада у том свјетлу се испитују два мотива из

Тукидидовог описа чувене *stasis* у Коркири: немогућност опстанка правде и изопачавање језика, до којих долази у ситуацији грађанског рата.

4. „*Granice argumentacije: sokratovski elenkhos i mesto mita u Platonovoj filozofiji*“, у: Б. Микановић, Г. Латиновић (прир.), *Стање и перспективе истраживања у хуманистичким и друштвеним наукама*, Филозофски факултет у Бањалуци, Бањалука, 2016, ISBN 978-99955-69-7, 59-83.

У овом тексту кандидат указује на неке аспекте Платоновог мишљења који говоре против свођења филозофије на чисто логичку праксу аргументације. Платоново одбијање да филозофију редукује на аргументацију објашњава се полазећи од Властосовог покушаја реконструкције „проблема *elenkhos*-а“ (побијања саговорничког тврђења) у Платоновим раним, сократовским дијалозима: наиме, поставља се питање како Сократ може да тврди да је доказао лажност неког од тврђења његовог опонента, када је само показао његову неконзистентност са другим тврђењима која тај опонент прихвата? И поред тога што је решење тог проблема можда немогуће, како што су истакли бројни Властосови критичари, аутор истиче да нам његово испитивање омогућује да разумијемо развој Платонове филозофије. Посебно, оно допушта да објаснимо значајну промену до које је дошло у Платоновој методи – помак од аргументације из премиса које тврде Сократови саговорници, што је метода коју Платон упражњава у раним, „еленктичким“ дијалозима, ка конструктивној методи хипотезе, којом се Платон служи у *Менону* и касније. Кандидат показује да нам та перспектива допушта да расвијетлимо сродност између Платоновог схватања математике и његове употребе филозофске митологије: као и математичке теорије, Платонов митови су примјер конструктивне методе која се састоји у слободном постављању хипотеза – методе која је, и поред тога што се служи фикцијом, плодна за осмишљавање филозофских модела објашњења.

5. „Грађански рат и природно стање код Хобса“, *Социолошки преглед* 4 (2016), ISSN 0085-6320, 473-489.

Кандидат се у овом тексту бави једним од важних питања Хобсове филозофије – односом између теоријског модела природног стања и историјског феномена грађанског рата. Грађански рат се не појављује експлицитно као примјер за природно стање у Хобсовим

делима прије *Левијатана* (као што су *Елементи закона* и *De cive*). Међутим, аутор истиче да Хобсов опис посљедица грађанског рата, који потпуно разара ткиво друштва, јако личи на његову слику природног стања или рата свих против свих. У посљедњем дијелу текста излажу се аргументи да је грађански рат најбоља парадигма за природно стање у *Левијатану*, и то путем компаративне анализе са другим примјерима природног стања које Хобс даје у тој књизи. Ту кандидат скицира одговор на примједбу да грађански рат одудара од атомистичког природног стања јер укључује различите врсте савеза између индивидуа: наиме, привремени карактер таквих савеза и непостојање моралних обавеза између особа које у њих ступају, чине их, према Хобсу, подједнако индивидуалистичким као што је то и само природно стање.

6. „Ce Dieu mortel, l'État“, *Scientific Annals of the Alexandrou Ioan Cuza University of Iasi – Political Science*, No. 11, 2016, ISSN, 2247-451X, 125-142.

Кандидат се у овом раду супротставља Шмитовом (Carl Schmitt) тумачењу Хобса у свјетлу политичке теологије. Посебна пажња посвећена је Хобсовом одређењу државе као највеће силе с којом се не може упоредити ништа што постоји на земљи, тј. као „смртног Бога“, који је сличан библијском Левијатану. Кандидат у својој интерпретацији успјешно примјењује појмове и методе текстуалне лингвистике, као што је Бахтинова анализа текстуалне полифоније, настојећи да покаже да се поменуто Хобсово одређење државе може схватити једино као транспозиција политичко-теолошких одређења на световни план, а не као призивање архајских митолошких сила, као што то сугерира Шмитова интерпретација. Он закључује да се Хобсова политичка теорија може разумјети једино као производ далекосежног процеса секуларизације.

7. „Ima li stvarnosti bez čoveka? Problemi novog realizma“, у: М. Кулић (ур.), *Наука и стварност* (зборник радова са научног скупа, Пале, 21. мај 2016), том 1, Универзитет у Источном Сарајеву, Филозофски факултет Пале, 2017, ISSN 2490-4074, 41-56.

У овом тексту кандидат испитује главне карактеристике филозофског усмјерења које је данас у моди – „новог реализма“ који заступају М. Ферарис, К. Мејасу и М. Габријел, и анализира неке од његових проблема. Он полази од питања дефиниције новог реализма, тј. од покушаја да се одреди минимални појмовни садржај који је заједнички за његове

различите верзије. Занимљиво је примијетити да се нови реализам, иако његови представници бране гледиште према којем имамо директан приступ стварности, најчешће дефинише на негативан начин, нпр. као филозофска позиција која тврди да је стварност независна од људског мишљења или од конститутивне дјелатности субјекта. У раду се заступа теза да се нови реализам заиста најбоље може разумјети као нека врста негације: према твдњама његових оснивача, он представља реакцију на такозвани конструктивизам модерне филозофије, који почиње са Кантовим трансценденталним идеализмом и, преко Ничеа, долази до врхунца у постмодернизму, чиме се коначно довршава дуготрајни историјски процес преображавања стварности у илузију. Према аутору, међутим, таква реконструкција модерне филозофије је крајње проблематична. Прије свега, присталице новог реализма не пружају задовољавајуће тумачење Кантовог „побијања идеализма“, а оно би било неопходно за одбрану њиховог виђења модерне филозофије као подухвата којим се укида сваки појам стварности која би била независна од човјекове представе. Поред тога, морализаторски тонови њихове расправе са постмодерном одају етички концепт који је прилично конформистички. Коначно, како кандидат сматра, два важна аспекта новог реализма – покушаји да се на његовој основи развије једна плуралистичка онтологија, као и његова антихуманистичка тенденција – допуштају да се констатује његова изразита сродност са филозофским програмом самог постмодернизма.

8. „Аутохтоност и национализам“, у: Г. Башић, М. Рашевић (ур.), „Укалупљивање“ или прекорачење граница. Друштвене науке у савременом добу, Институт друштвених наука, Београд, 2017, ISBN 978-86-7093-196-1, 195-214.

Овај кандидатов рад се бави растућом актуелношћу појма аутохтоности у савременом десничарском политичком говору у Европи, посебно у Француској. Позивања на аутохтоност наводно имају за циљ заштиту културног идентитета европског становништва, суоченог с претњом неконтролисане имиграције. Како аутор изводи, заговорници аутохтоности Европљана често истичу да они само траже за њих иста права као она која се признају домородачким народима у деловима света који су раније били колонизовани. Међутим, он сматра да је тај аргумент историјски погрешан јер намјерно превиђа разлику између колонизатора и колонизованог, тлачитеља и потлаченог. Појму аутохтоности може се дати позитиван морални садржај једино ако се он ослободи контекста колонијалне

доминације у којем је настао. То се у тексту показује тумачењем неких аспеката Фихтеових *Говора немачкој нацији*.

9. „Филозофски факултет и два модела високог образовања“, у: Д. Мاستиловић (ур.), *Идеја филозофског факултета и савремени универзитет*, Универзитет у Источном Сарајеву, Филозофски факултет Пале, ISBN 978-99938-47-92-2 2018, 41-50.

У овом раду кандидат даје нацрт развоја идеје филозофског факултета од средњег вијека до савременог доба, при чему настоји да сагледа његов самосвојан положај: филозофски факултет је, додуше, у извесном смислу „нижи“ од других факултета, пошто је удаљенији од државне власти него што су то правни, медицински или теолошки, али он управо захваљујући тој чињеници ужива и већу слободу истраживања и поучавања (Кант). Кандидат затим показује како се та слика мијења са Наполеоновим пројектом оснивања високих школа у постреволуционарној Француској, државним пројектом који је универзитетско образовање усмјерио у правцу професионалне обуке. Аутор сагледава Хумболтов концепт универзитета као слободне истраживачке заједнице вођене теоријским идеалом истине као одговор на погубну тенденцију све веће професионализације високог образовања, којом је обележено и наше вријеме.

10. „Farewell to Universalism: Nationalism and Xenophobia after the 'End of History'“, у V. Milisavljević, N. Mićunović (eds.), *Xenophobia, Identity and New Forms of Nationalism*, Institute of Social Sciences, Belgrade, 2019, pp. 292-316.

На почетку овог текста кандидат уочава промјену у карактеру европског и, шире, западног национализма у последњим деценијама. Он указује на парадокс који се састоји у томе што се национализам више не брани позивањем на биолошку или културну супериорност сопствене нације нити на веровање у њену универзалну историјску мисију (нпр. „цивилизовање“ колонизованих народа), већ наизглед скромнијим аргументима који се односе на једнакост, правду, право на разлику, аутохтоност, па чак и либералну демократију. Како аутор сматра, тај дефанзивни став данашњег национализма омогућио је нормализацију десних политичких партија у институционалном политичком животу, али није зауставио ксенофобију, већ јој је само дозволио да добије прихватљивије лице и да се прошири у политичком спектру. Кандидат заступа став да се јачање западног национализма може

објаснити опадањем универзализма у филозофији, друштвеним наукама и политичком сензибилитету грађана уопште. Поред тога, он износи тезу да се ксенофобија и национализам не ослањају само на експлицитно диференцијалистичке концепте, као што су постмодернизам или прагматизам, већ и на извесне непреиспитане претпоставке политичког либерализма, што се често превиђа. Он поткрепљује ту тезу анализом Фукујамине поставке о "крају историје" и Ролсовог концепта међународне правде, посебно с обзиром на незадовољавајућу разраду коју је у њима добио проблем имиграције.

11. „Још један јубилеј: аутономија науке и идентитет Европе у Болоњском процесу“, у М. Кулић (ур.), *Национални идентитет и болоњска концепција универзитета*, Филозофски факултет, Универзитет у Источном Сарајеву, Пале, 2019, ISBN 978-99976-45-00-5, 68-83.

У овом тексту кандидат критички просуђује природу Болоњског процеса универзитетске реформе и његове резултате. Европска реформа универзитета смијешта се у шири историјски контекст, у којем се догодило не само стварање „политичке Европе“ већ и грађански ратови у бившој Југославији, а затим и НАТО агресија на Србију и Црну Гору. У чланку се заступа теза да су Болоњска декларација и мноштво других министарских аката Болоњског процеса који су јој услиједили, довели до кобне промјене у схватању универзитета. Та промјена се састоји у готово потпуном губљењу његове аутономије, које је резултат усвајања неолибералних политика и идеологије слободног тржишта. У таквом концепту, образовање и научно истраживање подвргавају се спољашњем вредновању и контроли од стране менаџерских и политичких елита, којима је поље науке и образовања страни. С друге стране, сваки покушај супротстављања неолибералном приступу жигосе се као ретроградан, па чак и као националистички. Текст се завршава упућивањем на један привидни парадокс: у извесним периодима европске историје, оквир националне државе показао се погоднијм за остварење аутономије универзитета и науке, са њиховом универзалистичком мисијом, него данашњи свијет глобализоване економије.

12. „Sredstva za nepoznate ciljeve: nauka, tehnika i lukavstvo u antičkoj Grčkoj i u moderno doba“, у М. Кулић (ур.), *Наука и стварност: зборник радова са научног скупа, 19. мај*

2018, Филозофски факултет, Универзитет у Источном Сарајеву, Пале, 2019, ISBN 978-99938-47-88-5, 32-48.

У овом тексту аутор разматра везе између појмова науке, вештине (*tekhnē*) и лукавства, настојећи да их слиједи од античког времена па све до нашега доба. Код Хомера или Хесиода, „лукава вештина“, којом се подједнако служе богови и људи, имплицира посредовање, способност да пођемо заобилазним путем и да се стварима или људима користимо као средствима за постизање својих циљева. Платон и Аристотел покушали су да раскину везу између вештине и лукавства подређујући *tekhnē* мудрости и идеалу чисте *theoria*. Али, то не важи и за модерну експерименталну науку у верзији коју је предложио Френсис Бекон. Према тумачењу изложеном у овом тексту, Беконска реформа у извесном смислу представља повратак моделу лукавства: у истраживању природе треба да идемо заобилазним путем и, посебно, треба да се природи потчинимо да бисмо њома могли боље да овладамо (*natura parendo vincitur*).

13. „Незнанје у друштву знања: од Менгера до Хајека и даље”, у: М. Кулић (ур.), *Друштво знања и процес трансформације филозофских, друштвено-хуманистичких наука*, Филозофски факултет Пале, Универзитет у Источном Сарајеву, Пале, 2021, ISBN 978-99976-45-18-0, 11-42.

Кандидат се у овом раду бави парадоксом који се састоји у све већем ширењу и свеприсутности незнања у савременом „друштву знања”. Тај феномен има погубне ефекте по дјелатност и положај истраживачких и образовних институција, посебно научних института и универзитета. Кандидат показује да се он, између осталог, може објаснити утицајем Хајековог систематског величања људског незнања у економији и друштвеној и политичкој теорији, чему одговара његова апотеоза „свезнајућег” тржишта и уздизање конкуренције у главну процедуру открића. Развој Хајекове концепције реконструира се у свјетлу његовог одговора на Моргенштернову критику претпоставке о савршеном предвиђању као услову опште економске равнотеже, као и његове искривљене и идеологизоване рецепције теорије органских институција Карла Менгера.

14. „Pusta zemlja i svi njeni slojevi: filozofski aspekti ekologije“ (koautor Eva Kamerer), у Синиша Лакић (ур.), *Бањалучки новембарски сусрети, Зборник радова са научног скупа*, Универзитет у Бањој Луци, Филозофски факултет, 2021, ISSN 2566-344, 251-266.

Аутори овог текста виде појам антропоцена као могуће полазиште за једну „нову политику природе“. Антропоцен је назив за геолошко раздобље у којем човјек трансформише природу, често толико снажно и свеобухватно да промјене с правом могу да се схвате као глобалне. Како аутори наводе, недоумице везане за концепцију антропоцена произлазе из једног суштински новог елемента, из идеје да природа није аутономна, да она није извор хармоније и равнотеже, већ да је кроз интеракцију са човјеком постала артифицијелна у сасвим специфичном смислу. Одатле произлази да традиционални еколошки позиви да се сачува нетакнута природа у свјетлу оваквог схватања губе свој смисао и увјерљивост. Анализа има за циљ да се покаже да Марксово и Енгелсово схватање односа између човјека и природе, као и специфична елаборација овог односа у појму конструкције нише, додатно заоштрава идеју антропоцена и представља могуће тло за развијање нових еколошких пракси.

15. „Život u smrti: likovi negacije u Hegelovoj filozofiji“. *Filozofske studije* 37, 2021, ISSN 0350-106X, 13-22.

Кандидат у овом тексту полази од схватања да оригиналност Хегела као филозофа лежи у начину на који је осмислио појам негације и учинио га оперативним за разумијевање основне структуре стварности као и времена у којем је живео. Он показује да је Хегел под одређење негативности подвео читав низ категоријалних одређења: изоловану, на себе саму усмјерену субјективност и њену апстрактну слободу; историјске феномене, као што је период револуционарног Терора у Француској; антрополошке и метафизичке константе, какве су зло или смрт, као и теоријска становишта, попут скептицизма, трансценденталног идеализма и других облика филозофије рефлексije, према којима је имао критички однос. Како аутор сматра, Хегелов подухват разликује се од сличних критичких настојања његових савременика: Хегел није покушао да надвлада недостатке тих ликова негације супротстављајући им неки принцип другог извора (попут Фихтеа или Јакобија), већ кроз радикализацију или потенцирање њиховог сопственог карактера негативности. Одатле потиче његов појам апсолутне или двоструке негације, која је као таква, према познатом

диктуму из *Филозофије права*, „последње извориште свеукупне дјелатности, живота и свести“. Такво схватање негативности представља основу Хегеловог појма духа као принципа који је способан да се одржи у сопственој апсолутној супротности, смрти.

16. „Наука као јавно добро“, у: Љ. Максимовић, Г. Башић (ур.), *Друштвене и хуманистичке науке у Србији*, Српска академија наука и уметности и Институт друштвених наука, Београд, 2022, ISBN 978-86-7093-251-7 (ИДН), 44-69.

У овом тексту кандидат преиспитује преимућства и недостатке учења о науци као јавном добру, које је раније било широко прихваћено. Он смијешта то учење у историјски контекст у којем је настало (хладноратовски период) и у општи теоријски оквир нове дисциплине која се назива „економијом знања“. Концепт науке као јавног добра заснива се на тврђењу да научно знање има две карактеристике које га чине различитим од стандардних или приватних добара: а) неискључивост и б) неривалску потрошњу. Зато се сматра да би препуштање науке механизмима тржишне привреде, са њеним моделом конкурентске равнотеже, резултирало недовољном производњом научног знања, поготово фундаменталне науке, што је неповољно за друштво у цјелини. Одатле се изводи закључак да напредак научног знања захтева државно финансирање. Основна поставка учења о науци као јавном добру претрпела је значајне критике. Кандидат показује да су на мјесто тог учења дошле нове концепције, као што је „теорија ендеогеног раста“, које науку третирају као стандардно приватно или монополско добро. Та промјена у економији знања ослања се на растући тренд комодификације научноистраживачког рада, који има погубне консеквенце за развој фундаменталних наука, а посебно за друштвене и хуманистичке науке. То, међутим, не значи да треба да се вратимо моделу науке као јавног добра. Напротив, по кандидатовом мишљењу, потребно је довести у питање схватање које тај модел дијели са новијим, ортодоксно либералним концепцијама, наиме да се вриједност научног истраживања може утврдити једино на основу његових мјерљивих економских учинака.

17. „Hobbes, l'impérialisme et l'idée d'empire“, in L. Kamenoff, H. de Villaine (eds.), *L'empire : centre et périphéries*, L'Harmattan, Paris, 2022, 39-59. ISBN 978-2-343-24788-5.

У овом тексту кандидат полази од критике Хобса коју је Хана Арент изложила у дјелу *Извори тоталитаризма*. Он доводи у питање њену централну тезу да Хобсово виђење

човјека као бића које се не задовољава ниједним постигнутим циљем, већ своју срећу налази једино у постављању и остваривању увијек нових циљева, представља најаву империјализма као посљедњег стадијума у развоју капитализма, који такође не познаје никакве унутрашње границе свога ширења. Кандидат, међутим, истиче да ту Хобсову представу о човјеку треба разумјети управо као аргумент у прилог његовој тези о неопходности успостављања државе, која ће својом сувереном влашћу зауставити бесконачни рат свих против свих. Поред тога, кандидат прави појмовну разлику између „империје“ и „империјализма“: он показује да је Хобс био један од првих критичара империјализма као неумјерене и аутодеструктивне политичке идеологије, али да је управо из тог разлога из европске политичке традиције преузео идеју империје као облика политичке моћи која је способна да обезбиједи трајан мир и задовољи основну људску потребу за сигурношћу.

18. „Daleko najbliži. Evropske integracije i legitimitet Evrope“, у *Theoria: časopis za filozofiju* IX, 9, 2022, ISSN 2303-5862, 91-111.

У овом тексту кандидат полази од разматрања тешкоћа с којима се суочава процес европских интеграција. Одбијање Европске уније да настави своју политику проширења, које се недавно у више наврата показало при улагању вета на почетак приступних преговора, изазвало је разочарање у земљама које су кандидати за приступање Унији или су на путу да то постану. Међу њима је неколико земаља нашег региона, које су, како изгледа, осуђене да на дуги рок остану на периферији Европе. Истовремено, Европска унија остаје оптерећена сопственим старим проблемом, тзв. демократским дефицитом. У тексту се трага за перспективом у којој се ове тешкоће могу разријешити. Дискутују се три парадигматичне представе Европе, на којима се заснивају различите стратегије легитимисања Европске уније. Прва од њих је идеалистичка, пошто уздиже Европу на ранг филозофског појма који превазилази пуко емпиријско одређење једног међу континентима. Она одговара схватању Европе као јединственог, изузетног дијела свијета и претпоставља да остатак човечанства треба да прихвати темељне европске вредности и да их слиједи. Друго, „реалистичко“ схватање у Европској унији препознаје својеврсну империју која се легитимише *de facto* аргументима, као што је рачуница да би одустајање од Уније имало много вишу цијену од њеног опстанка и наставка процеса интеграција, а затим и потребом за очувањем мира. Критичко преиспитивање та два вида легитимације Европе показује њихову чињеничну

неутемељеност и идеолошки карактер. Иза идеалистичког виђења о изузетности Европе назире се наслијеђе колонијализма, док разумијевање Уније као добронамјерне империје која треба да допринесе пацификацији конфликта унутар Европе и у њеном сусједству има патерналистичке импликације. Трећи дио текста, који се бави проблемом европског грађанског рата (који су развили Карл Шмит и Ернст Нолте), води до закључка да би се наведени недостаци могли превазићи једним разумијевањем европске политике које неће тежити пацификацији и неутрализацији сукоба, већ манифестацији суштински конфликтног карактера политике. Примјер демократије у старој Грчкој, који аутор наводи на крају текста, показује да спречавање грађанског рата не значи отклањање сваког сукоба из политике већ његово преношење на виши ниво, односно његову сублимацију.

в) Прикази

1. Courtland, Shane D., ed., *Hobbesian Applied Ethics and Public Policy. Hobbes Studies* 33 (2), 2020, 182-187.

г) Приређивање зборника

1. Vladimir Milisavljević, Natalija Mićunović: *Xenophobia, Identity and New Forms of Nationalism*, Institute of Social Sciences, Belgrade, 2019. Editors' Foreword (6-9), ISBN 978-86-7093-223-4.

4. ОБРАЗОВНА ДЈЕЛАТНОСТ КАНДИДАТА

Образовна дјелатност прије првог и/или /последњег избора/реизбора

У периоду од 1992. до 2005. кандидат је, као асистент на Одсјеку за филозофију Филозофског факултета у Новом Саду, успјешно обављао наставу (семинарске вјежбе) из предмета Савремена филозофија, Естетика и Увод у филозофију.

Након избора у звање доцента, кандидат је предавао на Одсјеку за филозофију Филозофског факултета у Новом Саду (2005-2006) предмете Историја филозофије 2 и Естетика, а затим на Катедри за филозофију Филозофског факултета у Источном Сарајеву (од 2007; од 2010 у звању ванредног професора), гдје и сада држи наставу из предмета Теорија сазнања, Савремена теорија сазнања, Историја филозофије, Филозофија права, Структурализам и Теорија аргументације.

Кандидат је био члан, односно ментор, у више комисија за одбрану дипломских радова на студијској групи за филозофију Филозофског факултета на Палама.

У звању доцента кандидат је био члан пет комисија за одбрану магистарских теза, и то:

1. Горана Ђудуровић-Прашталo: „Проблем истине и човјека у филозофији Мартина Хајдегера“, Филозофски факултет, Пале, 2009.

2. Биљана Бјелица: „Локална и регионална самоуправа у Босни и Херцеговини“, Факултет за услужни бизнис, Универзитет Educons, Сремска Каменица, 2009.

3. Дарко Драшковић: „Структуралистички аспекти односа језика и идеологије“, Филозофски факултет, Београд, 2009.

4. Иван Миленковић: „Политике тела: Фуко и феминистички приступ“, Факултет политичких наука, Београд, 2009.

5. Марија Степановић: „Проблем слободе у филозофији Николаја Берђајева“, Филозофски факултет, Пале, 2010.

Након избора у звање ванредног професора, кандидат је био ментор два мастер, односно магистарска рада одбрањена на Филозофском факултету у Источном Сарајеву:

1. Биљана Грачанин, мастер рад на тему „Утицај Аристотелове практичке филозофије на филозофију политике Хане Арент“, Филозофски факултет у Источном Сарајеву, одбрањен 5.6.2014.

2. Драгомир Џамбић, магистарски рад на тему „Дискурс и моћ у филозофији Мишела Фукоа“, Филозофски факултет у Источном Сарајеву, одбрањен 20.9.2014.

Поред тога, кандидат је био члан више комисија за одбрану магистарских, односно мастер радова, као и докторских дисертација:

1. Вељко Дубљевић, докторска дисертација на тему „Политичка филозофија Џона Ролса у контексту критике Јиргена Хабермаса“, Факултет политичких наука у Београду, дисертација одбрањена 7. 3. 2011.

2. Александар Добријевић, докторска дисертација на тему „Контрактуалистичка теорија морала Томаса Скенлона“, Филозофски факултет у Београду, дисертација одбрањена 15. 3. 2011.

3. Биљана Сладојевић Малеш, магистарска теза на тему „Трансцендентални и спекулативни ум у свјетлу животног и историјског ума : класична њемачка филозофија у тумачењу

Хосе Ортеге и Гасета“, Филозофски факултет у Бањалуци, магистарска теза одбрањена 30.5.2011.

4. Маринко Лолић, докторска дисертација на тему „Проблем обичајности у Хегеловој политичкој филозофији“, Факултет политичких наука у Београду, рад одбрањен 2. 6. 2012.

5. Бојана Петковић, мастер рад на тему „Ничеова мисао у контексту деконструкције традиционалне метафизике“, Филозофски факултет у Источном Сарајеву, рад одбрањен 12.3.2013.

6. Срђан Перишић, докторска дисертација на тему „Ограничавање модерне демократије : биополитика у савременој политичкој теорији и пракси“, Факултет политичких наука у Београду, одбрањена у новембру 2013.

7. Стојан Шљука, докторска дисертација на тему „Филозофски појам секуларизације у 20. вијеку“, Филозофски факултет у Источном Сарајеву, дисертација одбрањена 29.10.2014.

8. Александар Р. Лукић, докторска дисертација на тему „Шелингова умна митологија“, Филозофски факултет у Београду, дисертација одбрањена 18. 05. 2016.

У току 2010/11. и 2012/13. школске године кандидат је као гостујући професор држао напредне једномјесечне мастер и докторске течајеве на Одељењу за филозофију Универзитета Тулуз II – Ле Мирај, у оквиру програма *Erasmus mundus* и учествовао на више научних скупова на овом универзитету.

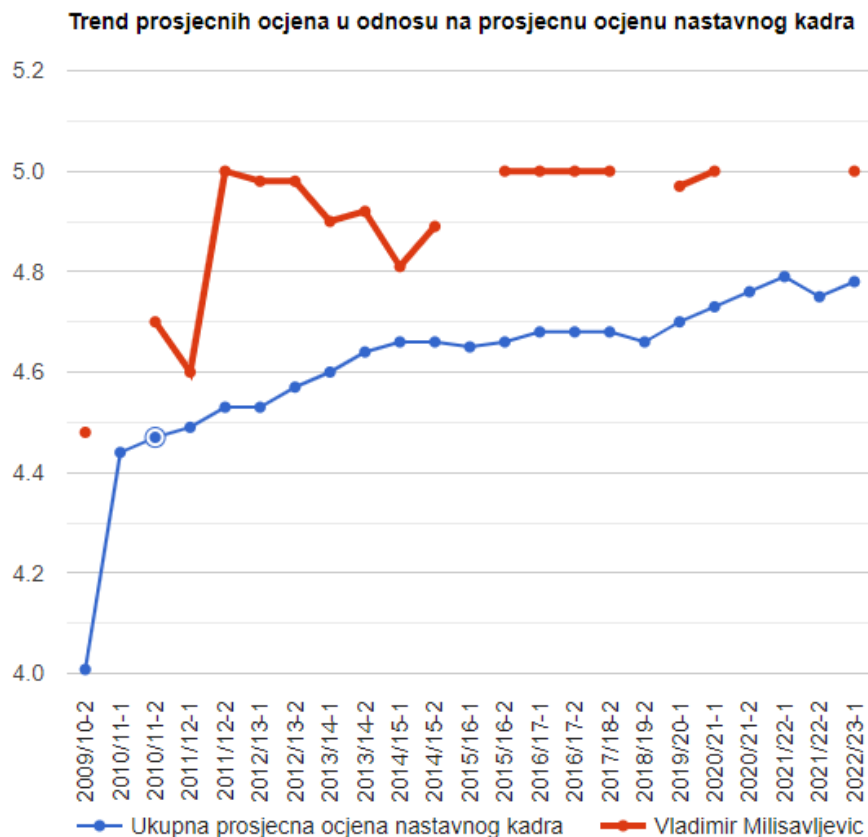
Образовна дјелатност последије посљедњег избора/реизбора

Након посљедњег реизбора у звање ванредног професора кандидат је успјешно изводио наставу на студијском програму Филозофија на Филозофском факултету Универзитета у Источном Сарајеву, на предметима Теорија сазнања, Савремена теорија сазнања, Историја филозофије, Структурализам, Теорија аргументације, Филозофија марксизма и др. На мастер, односно докторским студијама држи наставу на предметима Методе истраживања у историји филозофије и Теорије самосвести.

Од посљедњег реизбора кандидат је био ментор једне докторске дисертације, члан двије комисије за оцјену и одбрану докторске дисертације, као и једне комисије за оцјену и одбрану магистарског рада.

1. Саша Лакета, докторска дисертација на тему „Хјум и трансцендентална филозофија“, Филозофски факултет Универзитета у Бањалуци, одбрањена 30.11.2016, ментор.

2. Станислав Томић, „Умјетност као феноменолошко-херменеутички проблем (питање умјетности у философији Едмунда Хусерла и Ханса Георга Гадамера“, Филозофски факултет Универзитета у Источном Сарајеву, магистарска теза одбрањена 6.12.2016, члан комисије.
3. Данијела Милинковић, докторска дисертација на тему „Естетичко утемељење појма укуса у философији Дејвида Хјума и Имануела Канта“, Филозофски факултет Универзитета у Источном Сарајеву, дисертација одбрањена 20.2.2019, члан комисије.
4. Миљан Попић, докторска дисертација на тему „Одређење појма философија код аскетских писаца првог византијског периода“, дисертација одбрањена 17.12.2020, члан комисије.

5. СТРУЧНА ДЈЕЛАТНОСТ КАНДИДАТА

Стручна дјелатност прије посљедњег избора у звање

а) Учесће у пројектима

1. *Регионални и европски аспекти интегративних процеса у Србији: цивилизацијске претпоставке, стварност и изгледи за будућност*, Министарство за науку и технолошки развој Републике Србије (бр. 149031), у периоду 2006-2010.
2. *État de droit et conflit des sources normatives. L'Europe et les Balkans*, koji finansira Agence Universitaire de la Francophonie, u okviru programa „Aspects de l' État de droit et démocratie“, research network „L' État de droit saisi par la philosophie“, у периоду 2006-2008 (Convention PB-2093RR717/2007).
3. *Етика и политике животне средине: институције, технике и норме пред изазовом промена природног окружења* (бр. 43007), Министарство за науку и технолошки развој Републике Србије, у периоду 2011-2014.
4. *Биоетички аспекти: морално прихватљиво у биотехнолошки и друштвено могућем* (бр. 41004) у периоду 2011-2014.
5. *Структурне друштвене и историјске промене српског друштва у контексту европских интеграција и глобализације*, (бр. 179039), Министарство за науку и технолошки развој Републике Србије, у периоду 2014-2016.

б) Организација научних скупова и семинара

1. Naučni skup „Justice et Histoire“ (u okviru programa AUF „État de droit et conflit des sources normatives. L'Europe et les Balkans“), u organizaciji Univerziteta u Beogradu (Ivan Vuković) i Instituta za filozofiju i društvenu teoriju u Beogradu (Vladimir Milisavljević), Beograd, 6-8.12.2007.
2. Seminar „Devenirs-mineurs et minorités“ (Séminaire transversal ERRaPhiS), Université de Toulouse-Le Mirail, Toulouse, 9.5.2011.

в) Излагања на домаћим и међународним конференцијама и научним скуповима

1. „Die Stärke der Existenz: Völkerrecht und internationale Politik bei Kant und Hegel“, na simpozijumu „Zwischen Konfrontation und Integration: Die Logik internationaler Beziehungen bei Hegel und Kant in aktueller Perspektive“, u organizaciji Internationale Hegel-Gesellschaft i Univerziteta u Zadru, Zadar, 5-9. 4. 2006.

2. „Sécularisation et souveraineté (l'analyse wébérienne de la religion)“, Université européenne d'été: „L'Europe à venir : sécularisation, justice, démocratie“, u organizaciji OFFRES (Organisation francophone pour la Formation à la Recherche en Sciences Sociales) i ARCHES (Association Roumaine des Chercheurs Francophones en Sciences humaines), Univerziteta u Klužu i Univerziteta u Nici-Sophia Antipolis, Kluž, 3-13.9.2006.
3. „La souveraineté et l'État de droit: une perspective européenne“, na seminaru u okviru programa „État de droit et conflit des sources normatives. L'Europe et les Balkans“, koji finansira AUF (2007-2008), u organizaciji OFFRES, Univerziteta u Jašiju, Univerziteta u Lilu, Univerziteta u Sofiji i Univerziteta u Beogradu, Lil, 22-24.2.2007.
4. „La théorie de la souveraineté et le droit à l'interprétation chez Hobbes“, na naučnom skupu Sciences des textes: „Interpréter“, u organizaciji Univerziteta Lille III i Univerziteta u Zagrebu, u partnerstvu sa IUC u Dubrovniku, Dubrovnik, 5-8.10.2007.
5. „Regards philosophiques sur le découpage de l'espace. Lecture de textes“ (koordinacija Workshopa) na Université européenne d'été „Actualités du concept d'espace“, u organizaciji École Normale Supérieure Lettres et Sciences Humaines Lyon, Lion, 12-21.7.2007.
6. „Histoire et justice chez Hobbes“ (sa Aleksandrom Dobrijevićem), na naučnom skupu „Justice et Histoire“ (u okviru programa AUF „État de droit et conflit des sources normatives. L'Europe et les Balkans“), u organizaciji Univerziteta u Beogradu i Instituta za filozofiju i društvenu teoriju u Beogradu, Beograd, 6-8. 12. 2007.
7. „La loi entre puissance et justice dans la pensée occidentale“, na naučnom skupu „Justice, politique et religion“, u organizaciji Univerziteta u Sofiji, Sofija, 11-12. 4. 2008.
8. „Hegel und die Kulturkritik“, na međunarodnom naučnom skupu „Staat und Kultur bei Hegel“, u organizaciji Internationale Hegel-Gesellschaft i Univerziteta u Zadru, Zadar, 17-19.4.2008.
9. „L'Europe, les Balkans, et la modernité“, na seminaru „État de droit et conflit des sources normatives“, Univerzitet Alexandru Joan Cuza, u organizaciji Fakulteta za filozofiju i društvene i političke nauke, Jaši, 12-15.12. 2008.
10. „Zadržavanje apokalipse: Katechon i Veliki inkvizitor“, na naučnom skupu "Postmoderna, apokalipsa i književnost", u organizaciji Filološko-umetničkog fakulteta u Kragujevcu, Kragujevac, 7-8.5.2010.
11. „Politička teologija i paradoks reprezentacije“, na naučnom skupu „Nauka i politika“, u organizaciji Filozofskog fakulteta u Istočnom Sarajevu, Pale, 22-23.5.2010.

12. „Levijatan kao mašina: politika i tehnika u Šmitovoj interpretaciji Hobsa (Leviathan als Maschine: Politik und Technik in der Hobbesinterpretation von Carl Schmitt)“, na međunarodnom naučnom skupu Filozofija i tehnika, u organizaciji Filozofskog fakulteta u Banja Luci, Banja Luka, 14-16.5.2010.
13. „Hegel et la conversion de la Terreur“, na međunarodnom naučnom skupu Violence, guerre et État chez Deleuze, Institut za filozofiju i društvenu teoriju, Beograd, 3-4. mart 2011.
14. „Minorités et devenirs-mineurs dans les Balkans“, „Devenirs-mineurs et minorités“, Séminaire transversal, org. ERRAPHIS, 9.5.2011.
15. „Espaces du pouvoir, territorialisations de la violence. La machine de guerre et l'État“, na naučnom skupu „Transversalités philosophiques“, org. ERRAPHIS, Maison de la Recherche, Université Toulouse II – Le Mirail, 15.5.2011.
16. „Држава, насиље и трансценденција: између Бењамина и Делеза“, предавање поводом Светског дана филозофије на Филозофском факултету у Нишу 18.11.2011.
17. „Шта значи бити учитељ филозофије“, предавање професорима филозофије у оквиру Српске олимпијаде филозофије (СОФија) у Пожаревачкој гимназији 22.3.2014.
18. „Границе аргументације: сократовски *elenchos* и место мита у Платоновој филозофији“, рад представљен на научном скупу Стање и перспективе истраживања у хуманистичким наукама на Филозофском факултету у Бањалуци 13-14.11.2015.

г) Чланство у редакцијама домаћих и међународних стручних часописа и едиција:

1. Члан редакције часописа *Филозофија и друштво*, 2008-2012.
2. Уредник издавачке делатности Филозофског факултета у Источном Сарајеву, 2012-2014.
3. Члан редакције часописа Радови Филозофског факултета, Филозофски факултет у Источном Сарајеву, 2012-2014.

Стручна дјелатност након посљедњег избора у звање

а) Учешће у пројектима

1. *Структурне друштвене и историјске промене српског друштва у контексту европских интеграција и глобализације* (бр. 179039), Министарство за науку и технолошки развој Републике Србије, 2016-2020. године.
2. *Мјесто и улога филозофских факултета у реформисаном савременом универзитету*

Републике Српске (бр. 19/6-020/961-122/18), Министарство за научнотехнолошки развој, високо образовање и информационо друштво Владе Републике Српске, 2019. година, као координатор пројекта.

3. *Друштво знања и процес трансформације филозофских, друштвено-хуманистичких наука у Републици Српској* (бр. 19.032/961-165/19), Министарство за научнотехнолошки развој, високо образовање и информационо друштво Владе Републике Српске, 2020. година, као координатор пројекта.

б) Организација научних скупова и семинара:

1. Међународни научни скуп „Xenophobia, Identity and New Forms of Nationalism“, Institute of Social Sciences, Belgrade, October 4-5, 2018. (sa Natalijom Mićunović).
2. Научни скуп „Друштвене и хуманистичке науке у Србији“, Српска академија наука и уметности, Београд, 13-14.12.2019.

в) Излагања на домаћим и међународним конференцијама и научним скуповима:

1. „Има ли егзистенције без човека? Нови реализам и његови проблеми“, на научном скупу „Наука и стварност“, Филозофски факултет, Пале, 21.5.2016.
2. „Филозофски факултет и два модела високог образовања“, на научном скупу „Идеја филозофског факултета и савремени универзитет“, Филозофски факултет, Пале, 13.12.2017.
3. „Средства за непознате циљеве: наука, техника и лукавство као животни хабитус“, на научном скупу „Наука и стварност“, Филозофски факултет, Пале, 17-19.5.2018.
4. „Farewell to Universalism: Nationalism and Xenophobia after the 'End of History'“, на међународном научном скупу „Xenophobia, Identity and New Forms of Nationalism“, Institute of Social Sciences, Belgrade, October 4-5, 2018.
5. „Још један јубилеј: аутономија науке и идентитет Европе у Болоњском процесу“, на научном скупу „Национални идентитет и болоњска концепција универзитета“, Филозофски факултет, Пале, 19.4.2019.
6. „Hobbes et l'idée d'empire“, на скупу „L'empire : centre et périphérie“, Université européenne d'été, OFFRES, Collège universitaire français de Saint-Petersbourg/ Высшая школа экономики, Санкт-Петербург, 4-12.07.2019.
7. „Наука као јавно добро“, на скупу „Друштвене и хуманистичке науке у Србији“, Српска

академија наука и уметности, Београд, 13-14.12.2019.

8. „Незнање у друштву знања: од Менгера до Хајека и даље“, на скупу „Друштво знања и процес трансформације филозофских, друштвено-хуманистичких наука“, Филозофски факултет, Пале, 16.6.2021.

г) Чланство у редакцијама домаћих и међународних стручних часописа и едиција:

1. Члан редакције *Bibliothèque de Philosophie Sociale et Politique "Europhilosophie"*, Toulouse, од 2012.
2. Члан редакције часописа Гласник за друштвене науке, Алфа Универзитет, Београд, од 2013.

д) Чланство у стручним удружењима

1. Члан Српског филозофског друштва
2. Члан „Gruppe Phänomenologie“, Беч, Аустрија
3. Сарадник Agence Universitaire de la Francophonie, Монреал, Канада.
4. Члан филозофског друштва „Логос“, Пале, Босна и Херцеговина

е) Међународна сарадња

Кандидат активно сарађује са међународном академском заједницом, што потврђује његово учешће на међународним конференцијама и научним скуповима наведено под тачком е). Посебно треба истаћи његову континуирану сарадњу са међународном Франкфоном организацијом за европско образовање и истраживање у друштвеним наукама (OFFRES) и учешће на већем броју научних скупова као и на докторским летњим школама које се одржавају годишње у различитим европским универзитетским центрима. Поред тога, кандидат редовно објављује научне радове у међународним часописима и зборницима радова, на енглеском, француском и њемачком језику.

6. РЕЗУЛТАТ ИНТЕРВЈУА СА КАНДИДАТИМА⁴

У складу са одредбама члана 4а Правилника о поступку и условима избора академског особља Универзитета у Источном Сарајеву заказан је интервју који је одржан 19.5.2023. године. Након обављеног интервјуа са кандидатом др Владимиром Милисављевићем, чланови комисије су се сложили да кандидат има неопходне компетенције из области за коју се бира, и квалитетне резултате научно-истраживачког и педагошког рада које захтијева звање редовног професора.

7. ИНФОРМАЦИЈА О ОДРЖАНОМ ПРЕДАВАЊУ ИЗ НАСТАВНОГ ПРЕДМЕТА КОЈИ ПРИПАДА УЖОЈ НАУЧНОЈ/УМЈЕТНИЧКОЈ ОБЛАСТИ ЗА КОЈУ ЈЕ КАНДИДАТ КОНКУРИСАО, У СКЛАДУ СА ЧЛАНОМ 93. ЗАКОНА О ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ⁵

Пошто је кандидат од 2007. године у звању доцента и ванредног професора изводио наставу, укључујући предавања, из уже научне области за коју се бира (Теорија сазнања), на њега се не примјењује одредба из члана 93. Закона о високом образовању.

III ЗАКЉУЧНО МИШЉЕЊЕ

Експлицитно навести у табели у наставку да ли сваки кандидат испуњава услове за избор у звање или их не испуњава.

Први кандидат

Минимални услови за избор у звање ⁶	испуњава/не испуњава	Навести резултате рада (уколико испуњава)
<i>Навести списак минимално прописаних услова</i>		
Има проведен најмање један изборни период у звању ванредног професора	Испуњава	Кандидат је провео у звању ванредног професора два изборна периода (први избор 2010, реизабран 2017).
Има најмање осам научних радова из области за коју се бира објављених у научним часописима и зборницима са рецензијом, након стицања звања ванредног професора	Испуњава	Након другог избора у звање ванредног професора кандидат је објавио 18 научних радова из области за коју се бира у научним часописима и зборницима са рецензијом; рачунајући

⁴ Интервју са кандидатима за изборе у академска звања обавља се у складу са чланом 4а. Правилника о поступку и условима избора академског особља Универзитета у Источном Сарајеву (Интервју подразумева непосредан усмени разговор који комисија обавља са кандидатима у просторијама факултета/академије. Кандидатима се путем поште доставља позив за интервју у коме се наводи датум, вријеме и мјесто одржавања интервјуа.)

⁵ Кандидат за избор у наставно-научно звање, који раније није изводио наставу у високошколским установама, дужан је да пред комисијом коју формира вијеће организационе јединице, одржи предавање из наставног предмета уже научне/умјетничке области за коју је конкурисао.

⁶ У зависности у које се звање бира кандидат, навести минимално прописане услове на основу члана 77., 78. и 87. Закона о високом образовању односно на основу члана 37., 38. и 39. Правилника о поступку и условима избора академског особља Универзитета у Источном Сарајеву

		од првог избора у звање ванредног професора, објавио је укупно 32 рада.
Има најмање двије објављене књиге (научну књигу, монографију или универзитетски уџбеник) након стицања звања ванредног професора.	Испуњава	Након другог избора у звање ванредног професора кандидат је објавио двије научне књиге/монографије; рачунајући од првог избора у звање ванредног професора, објавио је укупно три научне књиге/монографије.
Успјешно је реализовао менторство кандидата за степен другог или трећег циклуса.	Испуњава	Након другог избора у звање ванредног професора, кандидат је успјешно реализовао менторство једне докторске дисертације; рачунајући од првог избора у звање ванредног професора, успјешно је реализовао менторство два магистарска, односно мастер рада.
Има успјешно остварену међународну сарадњу са другим универзитетима и релевантним институцијама у области високог образовања	Испуњава	Кандидат активно сарађује са међународном академском заједницом, што потврђује његово учешће на међународним конференцијама и научним скуповима. Кандидат редовно објављује научне радове у међународним часописима и зборницима радова.
Додатно остварени резултати рада (осим минимално прописаних)		
<p>Приједлог кандидата за избор у академско звање (навести звање, ужу научну/умјетничку и образовну област за коју се кандидат предлаже) са образложењем приједлога комисије. Уколико један или више кандидата задовољавају услове за избор у звање према конкурс, комисија мора дати образложење о разлозима доношења своје одлуке, конкретно и јасно.</p> <p>Полазећи од одредаба Закона о високом образовању, Статута Универзитета у Источном Сарајеву и Правилника о поступку и условима избора академског особља на Универзитету у Источном Сарајеву, којима су прописани услови за избор наставника, а имајући у виду приложени конкурсни материјал, одговоре кандидата током интервјуа, велики број и изузетни квалитет објављених научних радова и монографија, као и укупну озбиљну и обимну научноистраживачку, образовну и стручну дјелатност овог у научном смислу изузетног кандидата како код нас тако и у иностранству, Комисији чини посебну част и</p>		

задовољство да има прилику да предложи Научно-наставном вијећу Филозофског факултета Пале и Сенату Универзитета у Источном Сарајеву да др **Владимира Милисављевића, ванредног професора, изабере у академско звање редовног професора за ужу научну област Теорија сазнања.**

Ч Л А Н О В И К О М И С И Ј Е:

1. Проф. др Мишо Кулић, professor emeritus, Онтологија, Филозофски факултет Пале, Универзитет у Источном Сарајеву, предсједник

2. Проф. др Самир Арнаутовић, редовни професор, Хисторија филозофије, Филозофски факултет Сарајево, Универзитет у Сарајеву, члан

3. Проф. др Мирослав Дринић, редовни професор, Историја и филозофија науке и технологије, Филозофски факултет Бањалука, Универзитет у Бањој Луци, члан

IV ИЗДВОЈЕНО ЗАКЉУЧНО МИШЉЕЊЕ

Ч Л А Н К О М И С И Ј Е:

1. _____

Мјесто: Пале, Сарајево, Бања Лука

Датум: 19.5.2023. године